

رابطه عفونت هلیکوباکتر پیلوری و کم خونی در زنان باردار

ماهرخ دولتیان^۱ (M.Sc.)، روشنک نوری دولویی^۲ (M.Sc.)، همایون زجاجی^۳ (M.D.)، حمید علوی مجد^۴ (Ph.D.)

۱- گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۲- گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه آزاد قوچان، خراسان، ایران.

۳- گروه داخلی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

۴- گروه آمار زیستی، دانشکده پیراپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی شهید بهشتی، تهران، ایران.

چکیده

زمینه و هدف: کم خونی زنان در سنین باروری به خصوص زنان باردار دارای شیوع بسیار بالایی (۵۰٪) می‌باشد و عوارض جبران‌ناپذیر کم خونی بر نتیجه بارداری و مادر بر هیچ کس پوشیده نیست؛ چنانچه کم خونی مسؤل ۱۵-۱۰٪ از کل مرگ‌های مادری می‌باشد. گزارش‌های متفاوت و متناقضی از نقش عفونت هلیکوباکتر پیلوری در ایجاد کم خونی ارائه شده است. از طرف دیگر عفونت هلیکوباکتر پیلوری و عوارض کاملاً شناخته شده ناشی از این عفونت در کشورهای جهان سوم شیوع بالایی دارد؛ لذا مطالعه حاضر با هدف تعیین رابطه عفونت هلیکوباکتر پیلوری با کم خونی، انجام شد.

روش بررسی: مطالعه به روش تحلیلی گذشته‌نگر (مورد-شاهدی) روی ۱۸۷ مادر باردار در سه ماهه سوم بارداری مراجعه‌کننده برای انجام مراقبت‌های دوران بارداری در سال ۱۳۸۵ به مراکز بهداشتی- درمانی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی- درمانی مشهد انجام شد. نمونه‌ها براساس میزان هموگلوبین سه ماهه اول مندرج در پرونده بهداشتی، به دو دسته کم خون (۹۴ نفر) و غیر کم خون (۹۳ نفر) تقسیم شدند. برای تمام نمونه‌ها پرسشنامه‌ای شامل اطلاعات دموگرافیک و سئوال‌ات تغذیه‌ای تکمیل گردید. سپس برای کلیه نمونه‌ها در سه ماهه سوم بارداری، آزمایشات هموگلوبین، فریتین و هلیکوباکتر پیلوری به روش الایزا و تیتراژ آنتی‌بادی علیه هلیکوباکتر پیلوری از نوع IgG انجام شد. نتایج حاصل با استفاده از آمار توصیفی (میانگین، انحراف معیار و نسبت شانس) و آمار استنباطی (آزمون‌های t مستقل، χ^2 ، من وینتی و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری‌های مکرر و رگرسیون لجستیک) به وسیله نرم افزار SPSS (ویرایش ۱۳) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و سطح معنی‌داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: نتایج نشان داد که نمونه‌های مورد مطالعه از نظر سن، شغل، میزان تحصیلات، میزان تحصیلات همسر، شغل همسر، تعداد زایمان و عوامل اقتصادی اختلاف معنی‌داری نداشتند. بین دو گروه کم خون و غیر کم خون تفاوت آماری معنی‌داری در میزان ابتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری به دست آمد ($p=0/01$). همچنین میانگین هموگلوبین و فریتین سه ماهه سوم افراد مبتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری نسبت به افراد سالم کمتر بود ($p<0/001$). از طرفی تغییرات میزان هموگلوبین سه ماهه اول و سوم در دو گروه سالم و مبتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری با یکدیگر دارای اختلاف واضح آماری بود ($p<0/001$)، به طوریکه میزان هموگلوبین سه ماهه سوم افراد مبتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری نسبت به سه ماهه اول آنها با وجود مصرف آهن مکمل افزایش محسوسی نداشت.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش حاضر که بین ابتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری و کم خونی در زنان باردار رابطه وجود دارد؛ بنابراین گنجانیدن آزمایش عفونت هلیکوباکتر پیلوری در مشاوره‌های قبل از بارداری خصوصاً در زنان با سابقه کم خونی و کم‌خونی‌های مقاوم به درمان امری معقولانه و اقتصادی به نظر می‌رسد.

کلید واژگان: بارداری، عفونت هلیکوباکتر پیلوری، کم خونی، فقر آهن، هموگلوبین، فریتین، سه ماهه اول بارداری، سه ماهه سوم بارداری.

مسؤل مکاتبه: ماهرخ دولتیان، گروه مامایی، دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی، جنب بیمارستان کودکان مفید، خیابان شریعتی، تهران، ایران.

پست الکترونیکی: mahdolatian@yahoo.com